

בקרבתוניהן של נזיר ועושה פסח שנטמא בטומאת התהום, האם הותרה לו טומאת התהום, ואינו מחלל בעבודתו, או לא הותרה טומאת התהום אלא לבעלים ולא לכהן, ואם עבד הכהן הקרבן נפטל?

תפשוט דהותרה לו, דהא הכא, ברישא של המשנה, מוכח לפי זקני דרום, כי בכהן קיימינן, ונמצא שבסיפא מפורש דין זה, שאם היה הכהן טמא בטומאת התהום עבודתו כשרה!?

ומתריצין: **דרמי בר חמא ודאי פליג על זקני דרום, ומעמיד את המשנה בפסחים באופן שנטמאו הבעלים במת, ולא בטומאת כהן, ודעתו כי טמא מת אינו משלח קרבן פסח משום שצריך להיות ראוי גם לאכילת קרבן הפסח. ולכן אמרו בסיפא שבטומאת התהום של טומאת מת אין ריצוי.**

ומקשינן לרמי בר חמא: **תא שמע: נאמר בציץ "ונשא אהרן את עון הקדשים", וביאורו שהציץ מרצה על פסול קרבנות.**

וכי איזו עון נושא הציץ?

כג-ב

אם עון פיגול, שלמרות שהתפגל הקרבן על ידי מחשבת פיגול לאכלו או לזרוק דמו חוץ למקומו, הרי הוא מרצה, הרי כבר נאמר במפורש [ויקרא ז יח] "פיגול הוא – לא ירצה!", וכיצד ירצה עליו הציץ?

אם עון נותר, שהתפגל הקרבן משום שחישב בזמן עבודתו לאכלו בזמן שהוא יהיה נותר, דהיינו, לאחר זמנו, הרי כבר נאמר [שם] "לא יחשב", ולהלן [כח א] מבואר שהפסוק הזה נאמר במחשב חוץ לזמנו, ואם כן, לא יתכן שריצוי הציץ יכשיר אותו!

הא אינו נושא הציץ אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור⁽¹⁾ לכתחילה, שהיות ומצאנו לה

ואם נאמר שהמשנה עוסקת באופן שנטמא הכהן בטומאת שרץ, הרי יקשה, **הא תני רבי חייא: לא אמרו שטומאת התהום הותרה בנזיר ובעושה פסח אלא לטומאת – מת בלבד!**

ומדייקת הגמרא בדברי רבי חייא, ש"לא הותרה טומאת התהום אלא לטומאת מת בלבד", **למעוטי מאי? לאו, למעוטי טומאת התהום דשרץ** שהיא לא הותרה. ואם לפי זקני דרום בהכרח שמשנה זו עוסקת באופן שהיה הכהן טמא בטומאת שרץ, אם כן, כיצד שנינו בסיפא של המשנה שבטומאת התהום עבודתו כשרה, והרי לפי רבי חייא לא הותרה טומאת התהום של שרץ.

ומתריצין: **לא מיעט רבי חייא טומאת שרץ, אלא כוונתו למעוטי טומאת התהום – דזיבה. וכגון זב [שטומאתו החמורה, שחייב לספור שבעה נקיים, היא רק כאשר ראה שתי ראיות של זוב בשני ימים נפרדים] שראה בבין השמשות זוב, ואין אפשרות לדעת אם ראה זו היא כולה מן היום הקודם או כולה מהלילה הבא, ונמצא שאין כאן אלא ראייה אחת, או שהיה זמן הראייה מחולק, שחציה הראשון של הראייה היה ביום וחציה השני היה בלילה, ונמצא שיש בידו שתי ראיות חלוקות בשני ימים נפרדים, וחייב למנות ז' נקיים.**

וספק כזה של ראייה בבין השמשות נחשב "טומאת התהום", משום שאין אדם שיכול לדעת את פתרון הספק של הטומאה, והחמירו בטומאת תהום דזיבה משום שהיא טומאה חמורה היוצאת מגופו של האדם.

אך עדיין מקשה הגמרא: **כיון שלדבריך מתבאר בסיפא של המשנה שאם נטמא הכהן בטומאת התהום של שרץ עבודתו כשרה, יקשה:**

ואלא הא דבעי רמי בר חמא, כהן המרצה

טומאה, כי רק בעוון זה מצינו היתר לכתחילה בציבור, והיינו גם בלי ריצוי ציץ, והציץ מרצה בדיעבד במקום שאין היתר לכתחילה. ולכאורה מכאן תימה על הרמב"ם [פ"ד מביא"מ ד"ז ה"ט"ו] שנקט שההיתר לטומאה בציבור חל רק בצירוף ריצוי ציץ, ומשמע כ"כ⁽¹⁾ [במנחות טו א ויומא ז א] שגדחת בלי ריצוי ציץ. וראה **נודע ביהודה** [תנינא א"ח סוף תשובה פ"ו].

ואפשר ליישב בדוחק כביאור הגר"ח שהובא לעיל [ע"א הערה ו], שהרי בטומאת שרץ הריצוי נצרך על עבודת הטמא, אף שאין פסול בגוף הקרבן כטמא מת, ואילו בטומאת מת

לבעלים שקשור לקרבן, אך כהן שאינו שייך לקרבן לא הותרה טומאתו ויקח כהן אחר, או שההיתר הוא להכשיר העבודה הנעשית בטומאה, ולכן מרצה גם על כהן טמא, ולפיכך כשהותר לכהן אפילו טומאה ודאית הותרה, שהרי אילו הופקעה הטומאה לא היה הכשר לכהן אפילו בטומאת ספק, כיון שאינו קשור לקרבן, ונמצא שעושה איסור מספק, ובהכרח שבהלכה נאמר להכשיר העבודה, ולפיכך גם בנודע לו ודאי היא כשרה. וראה הערה 4 לתוס'.

1. רש"י [בד"ה הא] ותוס' [בד"ה הא] פירשו שהציץ מרצה על

טמאים בטומאת מת, מותר להם לכתחילה לעשות את הפסח ולאכלו בטומאה. ולפיכך גם היחיד שנטמא בטומאת מת יכול לשלוח את קרבן הפסח שלו, והציץ ירצה לו.

ומכאן קשה לרמי בר חמא, שחולק על זקני דרום, וביאר את המשנה בפסחים בטומאת הגוף של בעלים, וסבר שאין הבעלים משלחין קרבנותיהם משום שאכילת הפסח מעכבת, ואילו מכאן מוכח שהבעלים הטמאים משלחין את פסחיהם, ומתריצים על ידי ריצוי הציץ?¹

ומתריצין: לעולם ריצוי הציץ מועיל רק לבעל הקרבן שנטמא בשרץ. ומה שאמרו שוחטין וזורקין על טמא שרץ, היינו רק מפני שהציץ מרצה על קרבנו [ודין זה שייך רק בפסח שקרב כדי להאכל בערב בטהרה, ולא בשאר הקרבנות, שאין טומאת בעלים פוסלת בהם – רש"י בע"א].

ומה שהקשו לעיל, היכן הותרה טומאה זו מכללה, והרי טומאת שרץ לא הותרה בציבור? – צריך לומר כי שם טומאה הותר בציבור בעולם! שהיות והותרה טומאת מת בציבור, יתכן ריצוי הציץ אפילו בטומאת שרץ של יחיד.

ואיכא דדיוק את לשון הפסוק "ונשא אהרן את עון הקדשים" בצורה הפוכה, להקשות ממנה לזקני דרום, ומייתו הכי לסייע לרמי בר חמא:

"ונשא אהרן את עון הקדשים" – עון הקדשים, אין. עון מקדישין, לא! דהיינו, אין הציץ מכפר על

היתר אחר, ניתן להכשירה בדיעבד על ידי ריצוי הציץ גם בקרבן יחיד.

והיונין בה: מאי, איזו היא הטומאה שהותרה בציבור שעליה מרצה הציץ ביחיד, בדיעבד?

אילימא שנטמא⁽²⁾ הבעלים בטומאת שרץ, תיקשי, היכא אישתראי טומאה זאת מכללה בציבור? והרי כיון שאין היחיד הטמא נדחה לפסח שני, אלא יכול לשלוח קרבנו ולאכלו בערב, ולצאת ידי חובתו בפסח ראשון – אין הציבור מותרים להכנס לעזרה בטומאה כדי לעשותו.

אלא לאו, טומאת מת, שהותרה בציבור, ועליה נאמר שהציץ מרצה בקרבן יחיד, ומאי לאו, כגון שנטמאו בעלים במת –

אלמא נטמאו בעלים במת משלחין קרבנותיהן, ונרצה להם הקרבן על ידי ריצוי הציץ.

ובמאי? באיזה קרבן משלחין הבעלים הטמאים את קרבנותיהם ונרצה הקרבן על ידי ריצוי הציץ?

אי בנזיר, הרי לא יתכן שישלח הנזיר את קרבנותיו בעודו טמא! שהרי "וכי ימות מת עליו" אמר רחמנא, וביאורו שנזיר שנטמא סותר את נזירותו וחיוב למנותה מחדש, ואינו יכול להביא את קרבנות שהרתו בהיותו טמא.

אלא לא בא ריצוי הציץ אלא לעושה פסח, שטומאתו הותרה בציבור, שאם היו רוב הציבור

2. רש"י פירש שמדובר בכהן או בעלים שנטמאו בשרץ, וכוונת הברייתא ללמד שהשוחט והזורק על טמא שרץ טעון ריצוי ציץ, והיינו שלכתחילה אין ראוי לשחוט על בעלים שאינם יכולים להכנס לעזרה ולעשות קרבנם, ואף שיכולים לטבול ולאכול בערב, צריך ריצוי ציץ להכשיר קרבנם. וראה להלן.

והשטמ"ק תמה למה נקט רש"י כהן טמא, והרי לפי זקני דרום כהן טמא שרץ אינו מרצה ביחיד, וגם קושי הגמרא היכי אישתראי אינה שייכת בכהן, כי כהן טמא מרצה בציבור [לפי ר"ת לעיל כב ב אף לזקני דרום, ולרש"י לדעת החולקים עליהם].

ולכן פירש שמשמעות הברייתא היא שבאותו אופן שהותרה הטומאה בציבור, היחיד מתרצה בציץ, ואם מדובר בבעלים טמא שרץ, הרי מכיון ששוחטין וזורקין על הטמא אין היתר בציבור, ונמצא שיש ריצוי ליחיד אף בטומאה שלא הותרה בציבור. [אך אילו מדובר בכהן טמא ביחיד, ומרצה גם ברבים, לא היה קשה, וכנ"ל וראה בעולת שלמה שהגמרא

הריצוי נצרך על פסול שחל בגוף הקרבן, ונמצא שההיתר בציבור חל גם בלי ריצוי על העבודה, וכיון שהותר שם טומאה בעבודת קרבן ציבור, הציץ מרצה על העבודה של קרבן יחיד בטומאה. [והיינו אם הרמב"ם פירש כרש"י בלישנא קמא, ועדיף לומר כן לפירוש תוס', שהריצוי על עבודת כהן טמא, ונלמד מהיתר העבודה בקרבן ציבור, וכן ללישנא בתרא אף לפירוש רש"י שמדובר לגבי טומאת הקרבן].

אמנם יותר מסתבר ליישב כביאור הגרי"ז [הובא לעיל כב ב בהלכות לתודיה אב"ל] שלדעת הרמב"ם אין צריך ריצוי להכשיר את הטומאה, אלא לרצותך על הקרבן שבא בטומאה, ומלמד שטומאה היא פסול קל, וגדר זה אפשר ללמוד מטומאת ציבור ליחיד, אף שאין קולא יותר בטומאת ציבור. ויתכן, שבציבור דוחין טומאה לכתחילה על סמך הריצוי, וביחיד רק אם הביא בטומאה מרצה בדיעבד. אך רש"י הולך בשיטתו, שריצוי הציץ צריך להפקיע את הטומאה, כדי שלא יהא פסול כלל, ולכן הוצרך להוכיח מטומאה שנרחיט בציבור לגמרי בלי ריצוי ציץ.

בקרבת יחיד, וטומאת מת הותרה בצבור. ועל טומאה זו נאמר בפסוק זה שהציץ מרצה על עון קדשים, אין, עון מקדישים, לא! ומוכח כי יחיד שנטמא בטומאת מת אינו משלח קרבנו ואין הכהן שנטמא בטומאת מת עובד. ומכאן יקשה על מה שאמרו זקני דרום שכהן הטמא בטומאת מת אינו פוסל את הקרבן בעבודתו אלא רק כהן הטמא בטומאת שרץ, וגם על שיטתם שטמא מת משלח קרבנו.

ומתריצין: לא, אין הברייתא עוסקת בכהן ובעלים הטמאים בטומאת הגוף, אלא רק בכהן הטמא בטומאת שרץ. ועל מה שהקשינו לעיל, היכן מצינו שהותרה טומאת שרץ בציבור? צריך לומר, כי שם טומאה בעולם. מתוך שהותרה טומאת מת בציבור, יתכן ריצוי הציץ אפילו בטומאת שרץ שלא הותרה בציבור⁽⁴⁾.

שנינו במשנה: העובד כשהוא יושב עבודתו פסולה.

והוינן בה: מנלן שיושב פוסל?

אמר רבא אמר רב נחמן: אמר קרא "כי בו בחר ה'

טומאת הגוף, בין של הכהן העובד ובין של בעל הקרבן.

והוינן בה: מאי טומאה? [על איזה טומאת הגוף של המקדישין אין הציץ יכול לכפר?]

אילימא טומאת שרץ, שפסלו זקני דרום את עבודת כהן שהוא טמא בטומאת שרץ⁽³⁾, ועל כך נאמר בפסוק זה שאין הציץ יכול לרצות פסול זה, אם כן, יקשה המשך הברייתא "הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה בציבור", ואילו מדובר בטומאת שרץ מי אישתריא טומאת שרץ בציבור?! והרי כיון שאם הבעלים טמא בטומאת שרץ הוא יכול לשלוח פסחו ולטבול ולאכול את הפסח בערב, אין הציבור שנטמא מותר לעשות את הפסח בטומאה, שאין היתר טומאה בציבור קרבן פסח אלא בטומאה שהיחיד נדחה מכוחה לפסח שני.

אלא לאו, הברייתא עוסקת באופן שנטמא הבעלים או הכהן העובד בטומאת מת, שאז אין הבעלים יכולים לשלח קרבנם, משום שאינם יכולים לאכול את הפסח בערב, ואין כהן טמא מת יכול לכפר

שרק בטומאת גברי חילקו זקני דרום בין טומאת שרץ שאין לה ריצוי, לטומאת מת שהותרה, אך בטומאת הקדשים, יש ריצוי גם לטומאת שרץ.

וביאר שהטעם לכך, שהרי בטומאת גברי למדו זקני דרום את דין המכפרין מהמתכפרין, אבל את טומאת הקדשים לא שייך לדמות למכפרין ומתכפרין, ולפיכך נלמד קל וחומר מבשר שנטמא במת לבשר שנטמא בשרץ, שיתעיל לו ריצוי ציץ.

ולפיכך לא חילק הרמב"ם בכל מקום שהביא ריצוי ציץ על טומאת קדשים בין נטמאו במת או בשרץ [ראה בפ"א מפסוהמ"ק הל"ה, ובפ"ד מביא"מ ה"ז] וכן ממה שכתב [פ"ז מקר"פ ה"ט] שאם נטמאו הכלים בשרץ יעשו הטהורין בטהרה, משמע שמצד טומאת הקרבן יש ריצוי ציץ.

וממה שחילקו זקני דרום בין טמא מת לטמא שרץ, וסברו שמועיל ריצוי ציץ בטמא מת אף במקדישין, הוכיח הגרי"ז כי לא התמעט הריצוי שלא נאמר כלל במקדישים, אלא שאינו מועיל לרצות בפני עצמו, אלא רק בטומאת הציבור שנדחת משום שזמנה קבוע, ולכן נקט הרמב"ם שטומאת ציבור נדחת בצירוף ריצוי ציץ, ונחלק על התוס' שנקטו שנדחת בלי ריצוי, לפי שסברו שריצוי ציץ לא נאמר כלל בטומאת הגוף.

ולפי שיטת הרמב"ם יישב את קושית המנחת ברוך [קח] למה אין ריצוי לאכילת אפילו בציבור, ואילו לטומאת הגוף מועיל ריצוי בציבור, והחילוק הוא, שעל נאכלין לא נאמר ריצוי כלל, ואילו בטומאת הגוף אין הריצוי מועיל בפני עצמו, אך במקום שנדחת הטומאה מועיל ריצוי ציץ גם בטומאת הגוף.

סברה שמדובר גם בטומאת בעלים ולכן הקשתה שבאופן זה לא הותרה בציבור, ובקרבן אורה דייק מכאן שכהן טמא אינו מרצה בציבור. וראה לעיל כב ב הערה 3.

ולפי ביאור זה שהיה הוא אמינא להכשיר גם כהן טמא שרץ, צריך לומר שהמשנה עוסקת בכהן זב ומצורע בלבד שטומאה יוצאת מגופו, וראה בהערה לתוס' [ד"ה אין].

3. רש"י כאן פירש [בד"ה אילימא] שעל טומאת הבעלים אין צורך בריצוי ציץ, כי אינו נוגע בקרבן בטומאה, ובערב כבר אוכלו בטהרה אחר שטבל. ובשטמ"ק [ב] העיר שהרי בלישנא קמא פירש רש"י שצריך ריצוי ציץ על עצם הקרבת קרבן לבעלים טמאים, שהיא הקרבה בדיעבד, וכמבואר בהערה הקודמת שלכתחילה צריך הבעלים להביא בעצמו את הקרבן לעזרה.

וביאר, שבלישנא זו, אם הברייתא עוסקת בטמא שרץ, כיון שאין ציץ מרצה על עון מקדישים, בהכרח שזקני דרום – הסוברים ששוחטין וזורקין על טמא שרץ – יסברו שטמא שרץ אינו טעון ריצוי ציץ, והברייתא עוסקת בכהן טמא, אך בלישנא קמא שהקושיא על רמי בר חמא ומדובר בטומאת בעלים, בהכרח שצריך ריצוי לבעלים על עצם הבאת הקרבן כשבעליו טמא.

4. למסקנא נמצא, שאין הציץ מרצה על טומאת שרץ בכהן העובד, אלא רק על טומאת שרץ שחלה בקרבן, ונחשבת כהותרה מכללה מפני שהותר שם טומאה אחרת בעולם. ובמנחת ברוך [קח] הוכיח מכך נגד חבל אחרונים שנקטו שלא הותרה כל טומאה בקרבן אלא רק טומאת מת, וכתב

במיתה, שני כתובין הבאין כאחד לחייב מיתה על כד-א עבודה בפסול. וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין על דבר שלישי שיהיה דינו כמותם, אלא להיפך, זה שנכתבו שניהם, ולא היה די באחד מהם כדי ללמוד ממנו בבנין אב, מגלה שרק בשניהם נאמר חיוב מיתה, ולא בפסול אחר.

ומקשינן: ולמאן דאמר שני כתובים הבאין כאחד כן מלמדין, מאי איכא למימר?

ומתריצין: הא איכא פסוק נוסף, לגבי שתויי יין שגם הם חייבים מיתה, (1) והוי ליה כתוב שלישי. ושלשה כתובין הבאין כאחד, לדברי הכל אין מלמדין!

שנינו במשנה: היה עומד על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו — פסול!

והוינן בה: מנלן שהעומד על גבי חציצה פוסל עבודה? (2)

ומתריצין: דתנא דבי רבי ישמעאל: הואיל ורצפה

אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת! — לעמידה בחרתיו לשרת, ולא לישיבה! (5)

תנו רבנן: "לעמוד לשרת", מלמד הכתוב שיש מצוה לשרת בעמידה.

וכשהוא אומר "ושרת ככל אחיו הלוים העומדים", שנה עליו הכתוב לעבב, שאם עבד בישיבה עבודתו פסולה.

אמר ליה רבא לרב נחמן: מכדי, יושב כזר דמי. שהרי דרשינן "לעמידה בחרתיו", וכשהוא יושב הוא אינו "נבחר", ומחיל עבודה כזר (6), ואם כן, נלמד במה מצינו מזר, ואימא — מה זר שעבד עונשו במיתה, אף מי שעבד כשהוא יושב עונשו במיתה.

ואם כן, אלמה תניא: אבל ערל, אונן, יושב, אינן במיתה, אלא באזהרה?!

ומתריצין: אי אפשר ללמוד במה מצינו מ"זר ל"ישוב", משום דהוי העובד כשהוא מחוסר בגדים, והעובד שלא רחוץ ידיים ורגלים, שחיוב שניהם

היא"א] אך אילו התחדש בו פסול יושב, נורק נלמד מזר, כמבואר בסמוך] הרי הוא מתחייב מלקות על כל פסול בפני עצמו.

6. הרמ"ה [בסנהדרין פג ב] הקשה על פירוש רש"י ותוס', שאם נחשב זר איך יתמעט ממיתה משום שני כתובים הבאים כאחד, והרי חיובו משום שנאמרה מיתה בור, [ונקדושת רש"י בסמוך בד"ה שני], ומאידיך, אם משני כתובים אין למדים יושב, גם מחוסר בגדים לא נלמד, כי אף שנאמרה בו זרות, הוא משני כתובים הבאים כאחד.

[וראה בשפת אמת שדייק מדברי רש"י בד"ה אימא שגם הוא חזר מפירושו, ופירש כהרמ"ה, ובשטמ"ק גרס ברש"י לעיל באופן שונה, ונמצא שפסול יושב הוא פסול עצמי שלא משום זרות עייש, וזבוח תודה כתב שכך היא הגירסא הנכונה, והוכיח כן מדברי הרמב"ם הנ"ל שאיסורו מצד העשה לעמוד, יש לדחות כנ"ל, שאיסורו חלוק מפסולו לגבי הכשר עבודה.

1. מכאן הוכיח בבב קודש [נח"ג נ] ששתויי יין אינם חייבים מיתה אלא על עבודה תמה, שאם כדברי תוס' לעיל [טו ב ד"ה אתיא] שחלוק דינו ממחוסר בגדים ושאינו רחוץ יו"ר, הרי אינו יכול ללמוד מהם, ולמה נחשבו כשלשה כתובים הבאים כאחד. וראה בהערות שם.

עוד יש להוכיח מכאן כדעת רש"י לעיל [יח א הערה 3], ששתויי יין נחשב כזר מג"ש חוקה חוקה, כי אילו נאמר שרק התחדש מ"להבדיל" שהוא מחוייב מיתה על ביאה שיש עמה עבודה, הרי אינו נחשב כג' פסוקים הבאים כאחד.

2. תוס' להלן [קי א ד"ה מין] כתבו שעל גבי רגל חבירו פסול

5. רש"י פירש [בד"ה לא], שדעת רב נחמן כי כיון שלא נבחר לישיבה הווי להו זרים וזר מחלל עבודה. וכן מצינו בספרי [שופטים כד] שעבודתו פסולה, "שאין שירות כשר בו אלא מעומד ואם ישב ושירת עבודתו פסולה". ולפי זה נמצא לכאורה שרב נחמן חולק על הברייתא בסמוך כי לדבריו אין צריך שישנה הכתוב לעבב, כי אינו דין עמידה לעבב, אלא כזרות ממש. וראה זבח תודה ובהערה הבאה.

אמנם לעיל [טז א הערה 5 לגמרא] הוכחנו שלולי נאמר ביושב פסול זרות, לא היה מחלל עבודה, כי כששנה עליו הכתוב לא למדנו אלא לעבב אך לא לחלל וכמבואר במהרי"ט בקידושין [לו ב] לענין עבודת אשה, וכן משמע בשטמ"ק לעיל [כב ב אות ב] לגבי עבודת בן נכר, שאינו מחלל כזרות. ונפקא מינה לענין לחזור ולעבוד עבודה שעשאה מיושב.

ומאידיך, אף שנאמר ביושב שהוא כזר, היה צריך הכתוב לשנות בו לעבב, כי אף אם התחדש בו פסול כזר, אין לו איסור זרות, וכמו שכתב הרמב"ם [פ"ה מביא"מ הי"ז] שאזהרה שלו מכלל עשה היא, ולולי ששנה עליו הכתוב לעבב, היה בו רק חילול עבודה מצד זרות, אך דבר שאינו עצם העבודה — כקידוש יו"ר — אלא הכשרה, לא שייך בו חילול, ואינו נפסל אלא משום ששנה עליו הכתוב לעבב. וראה שפת אמת.

וראה בהערות על המשנה שביררנו אם זרות גורם חלות פסול בקרבן כשאר פסולין, או שהיא חסרון כהונה גרידא, ואם במקום ששנה הכתוב לעבב נחשב כפסול ומחלל [נדלא כהמהרי"ט] נמצא שיש נפקא מינה בכך לגבי עיבור צורה, שאינו נצרך כשנעשה בפסול, אלא כשיש חסרון בדיני הקרבן. ומאידיך נפקא מינה, שאילו הוא זר ממש, אינו לוקה על שאר פסולין, כטמא ומחוסר בגדים, וכמבואר ברמב"ם [פ"ט מביא"מ